

Voorblad

**Regionale Visie Armoede en Schulden
Maassluis, Vlaardingen en Schiedam
2025-2028**

Voorwoord

Voor u ligt de Regionale Visie Armoede en Schulden voor de periode 2025 – 2028. De vorige visie betrof de periode 2020 – 2023. Vanwege de koopkrachtcrisis en stijgende gasprijzen in 2022 kwam het Rijk met een incidenteel pakket aan financiële middelen en activiteiten om de effecten van deze crisis op dat moment zoveel mogelijk te dempen. Zowel landelijk als regionaal moesten activiteiten snel van de grond komen. Denk hierbij aan de enorme klus van de opvang van gevluchte Oekraïners en de Energietoeslag om de energierekening betaalbaar te houden. Door deze onzekere tijden en de extra inspanningen door de gemeenten hebben de gemeenteraden besloten de vorige visie met één jaar te verlengen.

Een duidelijke en nieuwe visie met heldere beleidsdoelen is onmisbaar. Ondanks dat armoede in de afgelopen visieperiode is gedaald, leven wij in een andere wereld dan aan het begin van de vorige visieperiode. In de MVS-gemeenten hebben ongeveer 9.700 huishoudens een laag inkomen. Ruim de helft van die arme huishoudens, maar liefst 5.600, leeft al minstens vier jaar van een laag inkomen. Maar ook bij voldoende inkomen kan rondkomen lastig zijn. In onze regio hebben 10.300 huishoudens geregistreerde problematische schulden¹. Deze financiële problemen hebben ingrijpende gevolgen, zoals stress, gezondheidsklachten en sociale isolatie. In de MVS gemeenten groeien ruim 4.000 kinderen op in armoede, dit is bijna één op de acht. Ieder kind verdient het om het maximale uit zijn leervermogen te halen, maar geldzorgen kunnen ertoe leiden dat de behoeftes daarvoor niet kunnen worden aangeschaft. Laat staan dat er nog voldoende geld over is voor deelname aan andere activiteiten. Dit geldt niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen en ouderen.

De opgave waar we voor staan is dus groot. Bieden van bestaanszekerheid blijft een actueel onderwerp. Het is vooral aan de landelijke overheid om de bestaanszekerheid te vergroten. Zij bepalen immers het bestaansminimum. Wij zijn daarnaast sterk afhankelijk van de landelijke overheid, omdat zij bepaalt hoeveel middelen wij kunnen besteden. Er rust nog een groot taboe op armoede en schulden, maar het is de taak van de gemeenten om deze problemen bespreekbaar te maken. Daarvoor moeten we zichtbaar zijn in de stad. We zijn aanwezig in de buurt of wijk. We zoeken de inwoners daar op en bieden een helpende hand. De gemeenten kunnen de gevolgen van armoede en schulden verzachten en deels voorkomen door te investeren in betaalbare woningbouw, goed onderwijs en werkgelegenheid. Hiervoor hebben we partners nodig. Zowel lokaal als regionaal en landelijk.

Deze nieuwe visie laat zien hoe de gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam (MVS-gemeenten) gezamenlijk naar de armoede- en schuldenproblematiek in onze regio kijken. Het biedt houvast voor de aanpak die de gemeenten samen met de uitvoeringsorganisaties en samenwerkingspartners in deze regio inzetten. Die aanpak leggen wij vast in activiteitenplannen en toetsen wij aan beleidsdoelstellingen, waarbij we de effecten nauwlettend monitoren. We zijn dankbaar voor onze samenwerking met en inzet van onze partners. Partners die onze inwoners dagelijks helpen en die inwoners in onze stad vertegenwoordigen. Hun inzichten waren onmisbaar bij het ontwikkelen van deze visie. Samen met hen staan wij klaar voor onze inwoners, zodat iedereen mee kan doen.

Sjoerd Kuiper

Wethouder Maassluis

Arnoud Proos

Wethouder Vlaardingen

Petra Zwang

Wethouder Schiedam

¹ Cijfers uit het rapport Inzicht in Armoede MVS 2023 van het Kenniscentrum MVS

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Leeswijzer	5
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Evaluatie ingezet beleid	6
1.3 Vormgeven van de beleidskaders	7
2 Context	8
2.1 Definities: Armoede en schulden zijn niet hetzelfde	8
2.2 Armoede en schulden in cijfers MVS-gemeenten	9
2.3 Het bestaansminimum voor voldoende bestaanszekerheid	10
2.4 Financiën en risico's: zicht op de toekomst	10
2.5 Samenhang in beleid en uitvoering	11
3 Visie, ambitie en uitgangspunten	13
3.1 Visie	13
3.2 Ambitie	14
3.3 Uitgangspunten	14
4 Beleidsdoelstellingen.....	17
4.1 Verstevigen van preventie, vroegsignalering en nazorg	17
4.2 Activerend armoede en schuldenbeleid, met extra aandacht voor kinderen en jongeren	18
4.3 Laagdrempelige en vindbare voorzieningen en dienstverlening	19
5 Gewenst maatschappelijk effect	21
5.1 Gewenst maatschappelijk effect en indicatoren	21
5.2 Monitoring en evaluatie	21
5.3 Kwaliteit en audit van schuldhulpverlening	21

Bijlage 1 Verwerkte aanbevelingen

Bijlage 2 Vormgeven van de beleidskaders

Bijlage 3 Cijfers armoede per gemeente, MVS-gemeenten en landelijk

Bijlage 4 Cijfers schuldhulpverlening per gemeente, MVS-gemeenten en landelijk

Bijlage 5 Begrippenlijst

Samenvatting

Dit document beschrijft de visie en de doelen waarmee wij de komende jaren werken aan de ambitie dat alle inwoners kunnen rondkomen, meedoen en schuldenvrij zijn. Uit de evaluatie van de Visie Armoede en Schulden 2020 – 2023 en het rapport Inzicht in Armoede 2023 is gebleken dat wij op de goede weg zijn en dat onze inzet zijn vruchten afwerpt. De lijn die met de voorgaande visie is ingezet past goed bij de wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen. De doelen voldoen nog steeds en worden nog steeds breed onderschreven door de samenwerkingspartners in de MVS-gemeenten. Wij gaan dan ook door op de ingeslagen weg. De visie en doelen worden gecontinueerd, waarbij wij oog hebben voor de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluaties en de actualiteit.

Visie

De MVS-gemeenten willen dat alle inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Door de gevolgen van een laag inkomen en/of schulden te verzachten en te verminderen, zorgen wij ervoor dat deze geen belemmering vormen om te participeren in de samenleving. Vinden en hebben van betaald werk is één van de manieren om te participeren en een hoger inkomen te realiseren. Wij realiseren ons dat betaald werk niet voor iedereen is weggelegd. Of niet direct haalbaar is. Daarnaast is het van belang om oog te blijven houden voor hen die met betaald werk net het hoofd boven water kunnen houden.

Niet de activiteiten staan centraal, maar de beoordeling in een bredere context. Welke aanpak biedt de beste kansen om armoede of schulden te voorkomen, te verzachten of op te lossen. Scheppen van voorwaarden voor een toekomstperspectief waarin men zo volwaardig mogelijk deelneemt aan de samenleving. Hier is aandacht voor de rol van de overheid als schuldeiser, de toegankelijkheid van de dienstverlening en de houding van de overheid in de bejegening van de inwoner. Wij gaan daarbij zo veel mogelijk op zoek naar een passende en duurzame oplossing.

Kinderen die opgroeien in armoede en/of schulden bieden wij zoveel mogelijk kansen zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Wij werken mee aan het bieden van een kansrijke start en proberen daarmee dat de overerving van armoede wordt beperkt. Hierbij is ook aandacht voor laaggeletterdheid voor zowel jong als oud.

Met vroegtijdig inspelen op de situatie van de inwoner worden ernstige problemen voorkomen. Om minder in te zetten op het verzachten van de gevolgen van armoede en/of schulden is het belangrijk om meer in te zetten op preventie en vroegsignalering.

Wij streven ernaar om de inwoners met schulden zo goed mogelijk op weg te helpen en willen de voor hen maximaal haalbare financiële zelfredzaamheid bereiken.

Armoede en schulden kunnen alleen bestreden worden door een integrale aanpak op alle domeinen van de landelijke en lokale overheid in samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Beleidsdoelstellingen

1. Verstevigen van preventie, vroegsignalering en nazorg.
2. Activerend armoede en schuldenbeleid, met extra aandacht voor kinderen en jongeren.
3. Laagdrempelige en vindbare voorzieningen en dienstverlening.

Met deze beleidsdoelstellingen en samenhangende subdoelstellingen op basis van een aantal uitgangspunten wordt richting gegeven aan de in te zetten activiteiten door de MVS-gemeenten, uitvoeringsorganisaties en de verschillende samenwerkingspartners om de gewenste maatschappelijke effecten te bereiken. Deze activiteiten en bijbehorende prestatie indicatoren worden uitgewerkt in de verschillende activiteitenplannen. In 2025 en in 2027 wordt door het Kenniscentrum in vervolgrapportages Inzicht in Armoede gerapporteerd over de effectiviteit van het ingezette beleid. Aan het eind van de beleidsperiode, in 2027, wordt deze visie weer door een externe partij geëvalueerd.

Leeswijzer

Deze visie bestaat uit vijf hoofdstukken:

1. Inleiding
2. Context
3. Visie, ambitie en uitgangspunten
4. Beleidsdoelstellingen
5. Gewenst maatschappelijk effect

De inleiding beschrijft de aanleiding voor deze visie. Wij kijken terug naar het reeds ingezette beleid door middel van twee evaluaties. Daarnaast omschrijven wij hoe wij de beleidskaders in deze visie hebben vormgegeven. Die vormgeving bestaat uit ervaringen die wij hebben opgehaald in de gemeenten en algemeen beschikbare bronnen zoals landelijke ontwikkelingen in wetgeving en lokale akkoorden.

Het volgende hoofdstuk geeft de context weer, waarin wij de opgave waar wij voor staan moeten plaatsen. Wij maken de problematiek inzichtelijk met cijfers. Wij werpen een blik op de financiële toekomst en beschrijven daarbij de risico's die op de loer liggen. Daarnaast maken wij een koppeling met andere terreinen van de gemeenten waar armoede en schulden mee samenhangen.

In hoofdstuk drie wordt de visie en de ambitie beschreven. Bij de uitgangspunten, waaronder de financiën, worden de kaders van het armoede- en schuldenbeleid beschreven.

De beleidsdoelstellingen die zijn vormgegeven op basis van de visie, ambitie en uitgangspunten zijn in hoofdstuk vier uitgewerkt. Deze beleidsdoelstellingen en de subdoelstellingen zijn leidend voor de aanpak die gemeenten, uitvoeringsorganisaties en samenwerkingspartners uitwerken in hun activiteitenplannen.

Om de effectiviteit van deze visie te meten, zijn het gewenst maatschappelijk effect, de indicatoren en kwaliteit nader beschreven in hoofdstuk vijf.

In de vijf bijlagen zijn de verwerkte aanbevelingen, de uitgewerkte input, de cijfers armoede en schulden per gemeente en op landelijk niveau en een begrippenlijst toegevoegd.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De MVS-gemeenten willen armoede en schulden op een transparante en eerlijke manier aanpakken. Dit is nodig om twee redenen. Ten eerste willen we duidelijk maken hoe we naar armoede en schulden kijken. Ten tweede moeten we volgens de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) een plan maken.

*Tentoonstelling "Uit Armoede" Stedelijk Museum Schiedam: **Gebrek aan vrijheid** Eten wat je lekker vindt, kleding dragen waar je je goed in voelt, van je huis een thuis maken. We willen wat te kiezen hebben. Het geeft plezier, ontspanning en het maakt ons wie we zijn. Wanneer je leeft met weinig geld, verlies je veel vrijheid. Vrijheid die verder gaat dan het kopen van kleding of spullen. Denk aan vervoer en je sociale leven waar kun je heen, als je geen geld hebt voor een auto, openbaar vervoer of fiets? Wat als een kopje koffie al te duur is? Sta je onder bewind of ontvang je al een uitkering, dan moet je aan regels voldoen die je vrijheid soms nog verder beperken.*

Armoede komt vaak door een gebrek aan bestaanszekerheid². Dit betekent dat mensen niet altijd toegang hebben tot basisbehoeften zoals voedsel, huisvesting, en gezondheidszorg. Onverwachte gebeurtenissen, zoals werkloosheid, kunnen deze bestaanszekerheid nog verder onder druk zetten. Dit raakt niet alleen de lage inkomens, maar ook de middeninkomens. De oorlog in de Oekraïne is daar een ander voorbeeld van. De energieprijzen stegen hard door de oorlog, waardoor niet alle huishoudens meer in staat waren hun energierekening te voldoen. De bestaanszekerheid van niet alleen lage maar ook middeninkomens kwam in het geding. Bespreken en aanpakken van bestaanszekerheid is van belang om een veerkrachtige en rechtvaardige samenleving te creëren, die in staat is om met deze uitdagingen om te gaan. Het is de taak van de overheid om te zorgen dat alle huishoudens toegang hebben tot basisbehoeften. Een passend bestaansminimum om deze bestaanszekerheid te garanderen hoort daar bij. Gemeenten krijgen taken om armoede te voorkomen, te verzachten en te bestrijden.

De Wgs verplicht gemeenteraden elke vier jaar een plan op te stellen dat richting geeft aan de integrale schuldhelpverlening aan inwoners. Het plan moet beschrijven welke doelstellingen, werkwijze, samenwerking met schuldeisers en andere instanties de schuldhelpverlening heeft en hoe de kwaliteit wordt geborgd. Het doel is om effectieve en toegankelijke schuldhelpverlening te waarborgen, die bijdraagt aan het voorkomen en oplossen van problematische schulden. De MVS-gemeenten integreren het plan in de regionale visie armoede en schulden. Alhoewel armoede en schulden op zichzelf staan, komen ze ook tegelijk voor en is het één vaak een gevolg van het ander.

1.2 Evaluatie ingezet beleid

In de periode 2020 - 2023 hebben er twee evaluaties rondom de Regionale Visie Armoede en Schulden 2020 – 2023 plaatsgevonden. Hieruit zijn aanbevelingen voortgekomen, die ons helpen de nieuwe visie te verbeteren.

Armoedemonitor 2023

Om het jaar voert het Kenniscentrum MVS voor de MVS-gemeenten de Armoedemonitor uit. Het Kenniscentrum MVS brengt op basis van data de armoede- en schuldenproblematiek in de regio in kaart. Daarnaast toetst het op basis van data de effectiviteit van het ingezette armoede- en schuldenbeleid. Het meest recente rapport "Inzicht in Armoede 2023" geeft aan dat het ingezette armoede- en schuldenbeleid zijn vruchten afwerpt. Het rapport geeft een aantal aanbevelingen om de beleidskaders nader aan te scherpen en deels aan te vullen:

- heb aandacht voor werkende armen;
- heb ook aandacht voor inwoners voor wie betaald werk (nog) geen optie is; en

² [Werken-aan-bestaanszekerheid-2022.pdf \(movisie.nl\)](#)

- houd oog voor armoede in brede zin.

Evaluatie Movisie

Eind 2022 heeft Stroomopwaarts Movisie de opdracht gegeven om de Regionale Visie Armoede en Schulden 2020 – 2023 te evalueren. Movisie is gevraagd met de evaluatie zicht te geven op wenselijke koerswijzigingen of andere aanpassingen ter voorbereiding op deze visie. Voor de evaluatie is gebruik gemaakt van cijfers en literatuur. De belangrijkste input voor deze evaluatie kwam echter vanuit de samenwerkingspartners.

Hoofdconclusie is dat de visie 2020 - 2023 nog steeds passend is. De lijn die met de huidige visie is ingezet past goed bij de wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen. De activiteiten in de MVS-gemeenten in het kader van deze visie werpen zijn vruchten af. De beleidsdoelstellingen uit de vorige visie voldoen nog steeds en worden ook door alle stakeholders nog steeds breed onderschreven. Het rapport geeft een aantal conclusies en aanbevelingen:

- houd vast aan de drie beleidsdoelstellingen;
- heb oog voor de ontwikkelingen op armoede en schulden en het daarbij passende financiële kader;
- maak onderscheid tussen armoede en schulden;
- zorg voor samenhang en afstemming met de aanpalende beleidsterreinen;
- zorg voor rugdekking voor professionals bij maatwerk;
- vergroot het bereik bij de doelgroep en intensivering van de samenwerking met partners;
- intensiveer preventie en vroegsignalering;
- kies voor een duurzame aanpak;
- organiseer het zicht op de effecten van beleid en uitvoering, niet alleen in cijfers maar ook kwalitatief door onder andere gebruik te maken van ervaringsdeskundigen; en
- houd rekening met maatschappelijke veranderingen.

Bovenstaande rapporten zijn gedeeld met de gemeenteraden en advies- en participatieraden van de MVS-gemeenten. Tijdens thema-avonden hebben wij armoede en schulden in onze regio besproken en is input verzameld voor deze nieuwe visie. Wat wij hebben gedaan met de aanbevelingen is verwerkt in de eerste bijlage.

1.3 Vormgeven van de beleidskaders

Wij hebben input van verschillende bronnen gebruikt om de beleidskaders te vormen. Door verschillende partijen te betrekken, wordt het draagvlak en de kans op een succesvolle implementatie vergroot. De beleidskaders zijn afgestemd op de behoeften en verwachtingen van de betrokken partijen. Die behoeften en verwachtingen zijn in meerdere bijeenkomsten gepeild.

Door input van diverse bronnen te verzamelen, kunnen wij potentiële uitdagingen en kansen beter inschatten. Zo maken wij beleid dat anticipeert op ontwikkelingen en past binnen landelijke wetgeving en lokale akkoorden.

De verzamelde input is uitgebreid beschreven in de tweede bijlage.

2 Context

Sinds 2020 leven wij in een wereld die sterk onderhevig is aan veranderingen. Van een pandemie naar een oorlog. Van economische groei naar een sterk stijgende inflatie. Landelijk beleid op het gebied van armoede en schulden beïnvloedt de kansen van onze inwoners. Regionaal kijken wij wat wij als MVS-gemeenten zelf kunnen doen. Dit doen wij door ons eigen armoede en schuldenbeleid op te stellen en aan te geven waar wij extra gaan inzetten om rond te kunnen komen, mee te doen in de samenleving en schuldenvrij te worden. Om je beleidskaders correct in te richten is het van belang om te weten in welke context je deze moet plaatsen. Hoe ziet de wereld waarin de aanpak moet plaatsvinden er uit.

2.1 Definities: Armoede en schulden zijn niet hetzelfde

Armoede en schulden zijn echt fundamenteel andere vraagstukken. Iemand die leeft in armoede hoeft geen schulden te hebben en iemand met schulden hoeft niet in armoede te leven. Een goed begrip van het verschil is van belang om tot een effectieve aanpak te komen.

Armoede Bij armoede gaat het om een vaak langdurig en structureel probleem waarbij huishoudens onvoldoende beschikken over materiële, culturele en/of sociale middelen waardoor zij zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin zij leven als minimaal wordt gezien³. Soms van generatie op generatie. Het gaat om mensen die langdurig niet meer mee kunnen doen in de samenleving, omdat er geen geld is voor basale zaken als gezond eten, uiterlijke verzorging, openbaar vervoer, lidmaatschap van verenigingen, cadeautjes voor familie, vrienden of klasgenoten. Weliswaar lopen mensen die in armoede leven een extra risico op het krijgen van problematische schulden, maar veel van de langdurig arme huishoudens doen juist hun uiterste best om geen schulden te maken en passen hun leven aan wat er qua geld beschikbaar is. Dit betekent dat deze huishoudens veelal niet of nauwelijks meer participeren in de samenleving en onzichtbaar worden voor overheid en professionals.

Wij spreken van armoede of een laag inkomen als een huishouden een inkomen heeft onder of op 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Dit sluit aan bij de definitie van armoede en een laag inkomen in het tweejaarlijks rapport “Inzicht in armoede”. Door hierop aan te sluiten, kunnen wij de resultaten uit dit rapport gebruiken om de effectiviteit van het ingezette beleid te meten en te monitoren. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) werken samen aan een nieuwe armoedegrens voor Nederland⁴. De instituten willen hiermee komen tot één centrale maatstaf voor beleid en samenleving als het gaat om armoede.

Schulden Bij schulden gaat het er in essentie om dat iemand niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Schulden zijn een probleem van huishoudens waar inkomen en uitgaven niet in balans zijn. Dat kan dus ook gaan om mensen met een hoog inkomen die door bijvoorbeeld een psychische- of lichamelijke beperking, een ingrijpende levensgebeurtenis of te hoge vaste lasten in de problemen komen. Schulden zijn vaak vroegtijdig te signaleren op basis van niet betalen van nutsvoorzieningen, verzekeringspremies of huurachterstanden en daardoor eerder op te pakken. Wanneer er een goed systeem van vroegsignalering is, kan iemand tijdig een hulpaanbod worden gedaan. Dan is niet altijd doorverwijzing naar schuldhulpverlening noodzakelijk voor schuldsanering, maar kan de beginnende schuld worden opgelost door een simpele interventie als het ordenen van de administratie of een budgettraining.

³ [Wat werkt bij de aanpak van armoede en schulden | Movisie](#)

⁴ [CBS, Nibud en SCP werken aan nieuwe armoedegrens | Nieuwsbericht | Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

2.2 Armoede en schulden in cijfers MVS-gemeenten

De huidige context van armoede en schulden kan in data worden uitgedrukt. Wij kijken hierbij naar het aantal mensen dat een laag inkomen heeft of hoeveel mensen een schuldhulpverleningstraject zijn aangegaan. Het geeft de omvang van armoede en schulden weer. Om een goed beeld te geven van het verloop van armoede en schulden in de afgelopen zes jaar maken wij gebruik van de cijfers uit diverse monitoren⁵:

Kerncijfers Armoede MVS-gemeenten	2019	2021	2023
Aantal huishoudens met een laag inkomen	10.900	10.100	9.700
Percentage huishoudens met een laag inkomen	13,1	12,3	11,4
Aantal huishoudens dat minstens 4 jaar van een laag inkomen leeft	5.800	5.600	5.600
Percentage huishoudens dat min. 4 jaar van een laag inkomen leeft	6,9	7,3	7,0
Aantal huishoudens met een laag inkomen en arbeid	-	-	13,2
Aantal mensen van alle leeftijden dat in armoede leeft	19.000	17.100	16.400
Percentage mensen van alle leeftijden dat in armoede leeft	10,8	9,8	8,5
Aantal kinderen dat opgroeit in armoede	5.000	4.200	4.000
Percentage kinderen dat opgroeit in armoede	14,7	12,8	11,8

In de afgelopen jaren is het aantal huishoudens met een laag inkomen in de MVS-gemeenten afgenomen. Van 13,1% naar 11,4%. Landelijk is dit cijfer afgenomen van 11,0% naar 10,2%. Hieruit concluderen wij dat de armoede in de MVS-gemeenten sneller afneemt dan landelijk, mede door het effectieve armoedebeleid. Echter ligt dit cijfer in de MVS-gemeenten nog hoger dan het landelijk gemiddelde. Ditzelfde geldt voor armoede onder kinderen. Landelijk is dit afgenomen van 8,8% naar 7,9%. In de MVS-gemeenten is sprake van een afname van 14,7% naar 11,8%.

Kerncijfers Schuldhulpverlening MVS-gemeenten	2019	2021	2023
Aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden	10.700	10.500	10.400
Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden	12,5	12	11,7
Aantal huishoudens benaderd voor vroegsignalering	-	5.107	8.047
Aantal huishoudens dat aangeboden hulp vroegsignalering heeft geaccepteerd	-	73	247
Aantal huishoudens met een schuldhulpverleningstraject (lopende dossiers)	887	902	1.013
Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening	833	736	905

In de afgelopen jaren zien wij dat het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden in de MVS-gemeenten licht afneemt. Dit is ook het landelijk beeld. Na 2021 was landelijk weer een lichte stijging zichtbaar. Dit is in de MVS-gemeenten niet het geval. Wel ligt in alle drie de gemeenten het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden boven het landelijk gemiddelde van 8,8%. In de MVS-gemeenten laat het aantal huishoudens met een schuldhulpverleningstraject en het aantal aanmeldingen na 2021 een wenselijke stijging zien. De inzet om meer mensen te bereiken door vroegsignalering en mediacampagnes lijkt effect te hebben.

In januari 2021 zijn wij in de MVS-gemeenten gestart met vroegsignalering. Sindsdien is het aantal vaste lasten partners van wie wij signalen ontvangen gestegen. Dit heeft weer geresulteerd in een stijging van het aantal signalen, ondernomen contactpogingen en de hulpacceptatie. In de MVS-gemeenten leidt een relatief groot deel van de meldingen tot contact.

⁵ De armoedecijfers komen volledig uit de rapporten Inzicht in Armoede van het Kenniscentrum MVS. Ook het aantal en percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden komen uit deze rapporten. Er is in deze rapporten gebruik gemaakt van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Deze inkomencijfers zijn altijd een paar jaar voorafgaand aan het jaar waarin de publicatie plaatsvindt. Het genoemde jaartal is de jaargang van de Armoedemonitor MVS, maar de cijfers in de monitor hebben betrekking op het jaar of twee jaar daarvoor. De cijfers voor geregistreerde probleemschulden in 2019 zijn opnieuw berekend met de nieuwe meetmethode uit 2020. Er is soms sprake van afrondingsverschillen. De cijfers rondom vroegsignalering komen uit de Divosa Monitor Vroegsignalering. De cijfers over het aantal schuldhulpverleningstrajecten en het aantal aanmeldingen komen van Stroomopwaarts. Voor deze laatste twee bronnen geldt dat zij betrekking hebben op het genoemde jaar.

De hulpacceptatie na succesvol contact in de MVS-gemeenten ligt met 18% lager dan het landelijk gemiddelde met 35%. Er zijn enkele factoren die dit verschil verklaren:

- sommige gemeenten in de landelijke monitor hebben meer ervaring met vroegsignalering;
- de personele inzet verschilt per gemeente; en
- er kunnen definitieverschillen zijn tussen gemeenten.

Met deze inzichten kunnen we onze aanpak verder verbeteren en meer mensen helpen. Samen werken we aan een toekomst waarin iedereen de kans krijgt om schuldenvrij en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Voor een gedetailleerd overzicht van de cijfers per gemeente en op landelijk niveau, kunt u terecht in de derde en vierde bijlage van dit rapport.

2.3 Het bestaansminimum voor voldoende bestaanszekerheid

De roep om een hoger bestaansminimum klinkt steeds luider. De Commissie Sociaal Minimum, ingesteld door het kabinet Rutte-IV op verzoek van de Tweede Kamer, onderzoekt de hoogte en systematiek van het sociaal minimum en stelt normen vast voor het bestaansminimum die als basis voor beleid dienen. In hun eerste rapport “Een zeker bestaan”⁶ heeft de commissie al geadviseerd het sociaal minimum te verhogen. In hun tweede rapport⁷ benadrukken ze opnieuw dat bestaanszekerheid landelijk moet worden aangepakt, met een centrale rol voor de rijksoverheid.

De commissie stelt dat structureel beleid nodig is om ervoor te zorgen dat mensen rond kunnen komen en volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. De overheid moet hierbij zorgen voor:

- een toereikend inkomen: mensen moeten voldoende inkomen hebben om in basisbehoeften te voorzien; en
- een voorspelbaar en toegankelijk stelsel: het systeem moet uitvoerbaar, houdbaar en toegankelijk zijn voor iedereen.

Het kabinet Rutte-IV⁸ heeft positief gereageerd op de aanbevelingen van de commissie. De commissie adviseert oog te hebben voor kinderen die in armoede leven, en ook in te zetten op praktische hulp. Bijvoorbeeld door middel van de gratis schoolmaaltijden, die het kabinet in 2024 heeft doorgezet. Bepaalde voorstellen vragen een fundamentele overweging en zijn daarom aan het nieuwe kabinet.

Minister Schouten, december 2023: “In Nederland moet je fatsoenlijk kunnen rondkomen. Dat betekent nieuwe kleding kunnen kopen als de kinderen dat nodig hebben en vaste grond onder de voeten hebben zodat je plannen kan maken voor de toekomst. Door de forse inflatie hebben veel mensen moeite om het hoofd boven water te houden. Het bestrijden van armoede was dan ook roeien tegen de stroom in. Door de maatregelen die we hebben genomen laten de armoedecijfers een bemoedigend beeld zien. Tegelijkertijd moeten we ons niet blind staren op alleen die cijfers. Daar gaan veel verhalen achter schuil van mensen die kampen met schulden, of die net boven de grens zitten en door bepaalde kosten toch niet rondkomen.”

2.4 Financiën en risico's: zicht op de toekomst

Het kabinet Rutte-IV heeft op Prinsjesdag in 2022 en 2023 een aantal maatregelen aangekondigd om koopkrachtverlies bij de toenemende inflatie tegen te gaan, zoals de stijging van het wettelijk minimumloon, de bijstand, de AOW en de WW, verhoging van de huur- en zorgtoeslag en verlaging van de inkomstenbelasting. Op het moment van schrijven van deze visie hebben de landelijke verkiezingen in november 2023 plaatsgevonden. Er is een hoofdlijnenakkoord⁹ en het kabinet Schoof is gevormd, maar er is nog geen reageerakkoord. De partijen PVV, VVD, NSC en BBB hebben in het hoofdstuk “Bestaanszekerheid en koopkracht” aangegeven er

⁶ [Een zeker bestaan - Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁷ [Een zeker bestaan; Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum \(Rapport II\) | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁸ [Reactie kabinet op commissie sociaal minimum | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

⁹ [Hoofdlijnenakkoord tussen de fracties van PVV, VVD, NSC en BBB | Publicatie | Kabinetsformatie \(kabinetsformatie2023.nl\)](#)

naar te streven om de armoedecijfers niet uit te laten komen boven het referentiejaar 2024. Ook zij willen dat de verbetering van schuldhulpverlening wordt doorgezet, met focus op aanpak van de problematiek bij de bron.

Het is echter onduidelijk wat de definitieve financiële kaders op de thema's armoede en schulden van het kabinet Schoof zullen zijn. Uit de budgettaire bijlage¹⁰ van het hoofdlijnenakkoord concluderen wij dat het nieuwe kabinet niet voornemens is om het bestaansminimum te verhogen. Zij bestrijden armoede door de huurtoeslag en het kindgebondenbudget te verhogen. Het CPB heeft in een eerste analyse¹¹ op het hoofdlijnenakkoord berekend dat in 2028 het aantal personen in armoede en de armoede onder kinderen daalt. Er is in budgettaire bijlage en analyse van het CPB niets benoemd over het effect van de plannen op schulden. Vanwege deze onduidelijkheid dient er in de plannen van de gemeenten, uitvoeringsorganisaties en samenwerkingspartners ruimte te zijn voor flexibiliteit.

De overheid verstrekt rijksmiddelen. Deze middelen zijn een randvoorwaarde voor ons werk. Inwoners helpen kost immers geld. Met de middelen moeten we enerzijds opgelegde taken vanuit de overheid uitvoeren. Anderzijds willen wij aanvullende activiteiten inzetten om armoede en/of schulden te voorkomen, verzachten en op te lossen. De overheid verstrekt voor de opgelegde taken niet altijd voldoende middelen. Rijksbezuinigingen hebben invloed op onze budgetten. De opgave in deze visie wordt in principe uitgevoerd binnen de huidige financiële kaders uit de programmabegroting van de drie gemeenten. Wij streven ernaar de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Met betrekking tot dit financiële kader zijn wel een tweetal risico's te benoemen.

Stijgende kosten

Kosten van regelingen stijgen door bijvoorbeeld hogere uitvoeringskosten die weer gerelateerd zijn aan loonkosten en energieprijzen. Maar ook de kosten van de verstrekking in de regeling kan stijgen. Een goed voorbeeld hiervan is de collectieve aanvullende verzekering die gemeenten als categoriale bijstand mogen verstrekken. De verstrekking is gebaseerd op de hoogte van de zorgpremies. De zorgpremie stijgt jaarlijks en daarmee ook de kosten van de verstrekking. Deze stijging moet dan opgevangen worden in de inflatiecorrectie. Als de indexatie onvoldoende blijkt te zijn, kan het beleid versoerd worden of kan er dekking worden gezocht.

Hoger bereik

Onze regelingen zijn "open einde" regelingen. Wanneer inwoners recht hebben op één of meerdere van deze regelingen, wordt dit toegekend ongeacht of het budget dat gereserveerd is al dan niet toereikend is. Wij hebben middelen beschikbaar voor de verstrekking en uitvoeringskosten van de activiteiten. Deze middelen zijn veelal gebaseerd op een niet 100% gebruik van alle regelingen. De ambitie in deze visie zet echter in op een fors hoger bereik van regelingen gericht op het voorkomen, bestrijden en verzachten van armoede en schulden. In de activiteitenplannen wordt het gewenste bereik met indicatoren geconcretiseerd. Het risico bij een hoger bereik is dat meer gebruik van regelingen de beschikbare middelen overschrijden. Als de middelen bij een hoger bereik onvoldoende blijken te zijn, kan het beleid versoerd worden of kan er dekking worden gezocht.

2.5 Samenhang in beleid en uitvoering

De opeenstapeling van oorzaken van de armoede- en schuldenproblematiek maakt de aanpak er niet makkelijker op. Het is niet mogelijk het vraagstuk met één beleidsmaatregel en één partij in één keer op te lossen. De opgaven uit deze visie liggen verankerd in de gehele gemeentelijke organisatie van de MVS-gemeenten, uitvoeringsorganisaties, samenwerkings- en subsidiepartners en inwoners. De armoede- en schuldenproblematiek in de drie gemeenten vraagt om een integrale aanpak binnen de verschillende domeinen en beleidsterreinen. Bijvoorbeeld huisvesting, onderwijs, gezondheid, werkgelegenheid en sociale zekerheid.

¹⁰ [Budgettaire bijlage hoofdlijnenakkoord | Rapport | Kabinetsformatie \(kabinetsformatie2023.nl\)](#)

¹¹ [Analyse budgettaire en economische effecten van het hoofdlijnenakkoord 2025-2028 | CPB.nl](#)

De genoemde beleidsdoelstellingen in deze visie dienen als leidraad voor de daaruit voortvloeiende activiteiten van de gemeenten, uitvoeringsorganisaties en samenwerkingspartners. In de onderliggende activiteitenplannen worden de keuzes met financiële verantwoording uitgewerkt.

3 Visie, ambitie en uitgangspunten

Het voorkomen, verzachten en oplossen van armoede en schulden vraagt een brede integrale aanpak. Er is niet alleen sprake van een gebrek aan inkomen. Er is ook gebrek aan:

- een sociaal netwerk waarop teruggevallen kan worden;
- kennis (bewust of onbewust); en/of
- psychische en/of fysieke gezondheid.

Armoede en schulden hangen vaak samen met andere problemen op zowel persoonlijk als maatschappelijk vlak. Het gaat vaak samen met sociale uitsluiting, eenzaamheid, stress en gezondheidsproblemen. Armoede en schulden hebben effect op het gedrag van mensen en beïnvloeden of iemand volwaardig mee kan doen in de samenleving.

3.1 Visie

In het kader van de armoede- en schuldenproblematiek in de MVS-gemeenten is onderstaande visie opgesteld.

De MVS-gemeenten willen dat alle inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Door de gevolgen van een laag inkomen en/of schulden te verzachten en te verminderen, zorgen wij ervoor dat deze geen belemmering vormen om te participeren in de samenleving. Vinden en hebben van betaald werk is één van de manieren om te participeren en een hoger inkomen te realiseren. Wij realiseren ons dat betaald werk niet voor iedereen is weggelegd. Of niet direct haalbaar is. Daarnaast is het van belang om oog te blijven houden voor hen die met betaald werk net het hoofd boven water kunnen houden.

Niet de activiteiten staan centraal, maar de beoordeling in een bredere context. Welke aanpak biedt de beste kansen om armoede en/of schulden te voorkomen, te verzachten of op te lossen. Scheppen van voorwaarden voor een toekomstperspectief waarin men zo volwaardig mogelijk deelneemt aan de samenleving. Hier is aandacht voor de rol van de overheid als schuldeiser, de toegankelijkheid van de dienstverlening en de houding van de overheid in de bejegening van de inwoner. Wij gaan daarbij zo veel mogelijk op zoek naar een passende en duurzame oplossing.

Kinderen die opgroeien in armoede en/of schulden bieden wij zoveel mogelijk kansen zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Wij werken mee aan het bieden van een kansrijke start en proberen daarmee dat de overerving van armoede wordt beperkt. Hierbij is ook aandacht voor laaggeletterdheid voor zowel jong als oud.

Met vroegtijdig inspelen op de situatie van de inwoner worden ernstige problemen voorkomen. Om minder in te zetten op het verzachten van de gevolgen van armoede en/of schulden is het belangrijk om meer in te zetten op preventie en vroegsignalering.

Wij streven ernaar om de inwoners met schulden zo goed mogelijk op weg te helpen en willen de voor hen maximaal haalbare financiële zelfredzaamheid bereiken.

Armoede en schulden kunnen alleen bestreden worden door een integrale aanpak op alle domeinen van de landelijke en lokale overheid in samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Deze visie zal bekend voorkomen. Hij komt overeen met de vorige visie op armoede en schulden. Daar is een logische verklaring voor. De aanpak van armoede en schulden vraagt om een consistente aanpak. Continuïteit is een doorslaggevende randvoorwaarde voor effectiviteit van interventies¹². De hoofdconclusie uit de evaluatie van Movisie op de vorige visie was dat deze nog steeds passend is. De lijn die met de huidige visie is ingezet past goed bij de wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen.

¹² [Het geheim van de lange relatie.pdf \(movisie.nl\)](#)

3.2 Ambitie

Deze visie creëert een toekomstbeeld dat ambitieus is. Het is een enorme opgave. Maar de ambitie is te allen tijde wel de spreekwoordelijke stip op de horizon voor onze regio.

Met het armoede- en schuldenbeleid willen wij eraan bijdragen dat alle inwoners kunnen rondkomen, meedoen en schuldenvrij zijn.

Er is hulp bij rondkomen en het oplossen van financiële problemen. Iedereen maakt gebruik van de beschikbare financiële regelingen. Iedereen krijgt op tijd financiële hulp.

3.3 Uitgangspunten

De kaders van het armoede- en schuldenbeleid zijn gebaseerd op onderstaande uitgangspunten. De uitgangspunten leggen de basis voor de beleidsdoelstellingen die de aanpak van het armoede- en schuldenbeleid bepalen. De genoemde uitgangspunten zijn net als de visie grotendeels overeenkomend met de uitgangspunten uit de vorige regionale visie armoede en schulden. Bij het ophalen van input voor deze uitgangspunten waren dit de gemeenschappelijke delers. De inhoud van de uitgangspunten is vanuit de gesprekken met de stakeholders wel aangescherpt ten op zichte van de vorige visie.

Voorkomen Preventie is een belangrijke schakel bij het voorkomen van de armoede- en schuldenproblematiek. Wij zetten zoveel mogelijk in op de oorzaak in plaats van het oplossen van het probleem. Het is immers niet wenselijk dat problemen eerst ervaren moeten worden alvorens wij deze gaan verzachten of oplossen.

Wij voorkomen armoede door onder andere goede voorlichting aan inwoners. Hierbij kan gedacht worden aan wat je moet regelen bij levensgebeurtenissen. Bijvoorbeeld bij geboorte, volwassen worden, scheiding en overlijden van een naaste. Wij gebruiken voorlichting ook om taboes te doorbreken. Maar wij spelen ook in op actuele onderwerpen. De stijgende energieprijzen zijn daar een uitstekend voorbeeld van. De voorlichting is dan niet alleen gericht op de verzachtende regeling, maar ook op het bestrijden van energiearmoede door ons te richten op het verduurzamen van de woning en het geven van advies over energieverbruik. Vroegsignalering door ontvangst van betalingsachterstanden bij vaste lasten partners maakt het mogelijk inwoners met beginnende financiële problemen te vinden en in een vroeg stadium hulp aan te bieden. Met de verkorting van de aflostermijn in de minnelijke en wettelijke schuldregeling van 36 naar 18 maanden is begeleiding en nazorg nog belangrijker geworden. Met de komst van de basisdienstverlening schuldhelpverlening moeten gemeenten ook begeleiding gaan bieden aan inwoners die een wettelijk schuldsaneringstraject (Wsnp) volgen. Begeleiding en nazorg voorkomen dat inwoners terugvallen. De gemeenten zetten in op een duurzame gedragsverandering.

Bij zowel de aanpak op armoede als schulden besteden wij extra aandacht aan jongeren en gezinnen met opgroeiende kinderen. Als wij de cirkel van kinderen en jongeren die opgroeien in armoede willen doorbreken, zullen wij ervoor moeten zorgen dat zij net zo goed kunnen deelnemen aan onderwijs en maatschappelijke activiteiten als kinderen en jongeren die niet met deze problematiek te maken hebben. Stress binnen het gezin en uitsluiting bieden geen goede basis om scholing te volgen en deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten.

Toegankelijkheid Ondanks dat wij vooral inzetten op het voorkomen van armoede en schulden ontkomen wij er ook niet aan om te verzachten en op te lossen. De problematiek is immers niet altijd te voorkomen. Het sociale stelsel is complex. Die complexiteit bestaat uit onder andere diverse loketten, gebruikt taalniveau en vindbaarheid. Het zorgt ervoor dat bijvoorbeeld inkomensregelingen of schuldhelpverlening niet worden aangevraagd. Dit kan er toe leiden dat inwoners niet kunnen rondkomen. Om het aanvragen van activiteiten te stimuleren wordt ingezet op eenvoud en het verder toegankelijk maken van deze activiteiten. Het is belangrijk dat de ingezette aanpak voldoet aan de

verschillende eisen van toegankelijkheid om ervoor te zorgen dat het voor iedereen gemakkelijk is om er gebruik van te maken. Enkele belangrijke eisen zijn onder andere duidelijke communicatie over de regeling, eenvoudige aanvraagprocedures, transparante criteria voor toegang en ondersteuning voor mensen met speciale behoeften. Wij communiceren in duidelijke taal die voor iedereen te begrijpen is. Tijdens de dienstverlening hebben wij oog voor de bejegening. Dit doen wij om de toegankelijkheid te vergroten, maar ook om tijdens de dienstverlening de inwoner betrokken te houden.

Maatwerk Er is niet één aanpak die op iedereen in armoede en/of met schulden toepasbaar is. Voor een sluitende aanpak worden wij gedwongen om te kijken naar de mensen waar ons beleid over gaat. Dat is goed. De activiteiten van het armoede- en schuldenbeleid moeten aansluiten bij de persoonlijke situatie van de inwoners. Zowel persoonlijke, sociale, maatschappelijke en economische factoren spelen een rol bij het ontstaan van armoede en schulden. Wij kijken naar de gehele situatie van de inwoner waarop wij maatwerk toe passen. En daarbij hebben wij oog voor een duurzame oplossing.

Mensbeeld Mensen met een laag inkomen of schulden bevinden zich vaak in een moeilijke situatie. Geldproblemen leiden vaker tot stress, schaamte en een slechte gezondheid. Het vermogen om de juiste keuzes op lange termijn te maken neemt af naarmate de zorgen en stress groter worden. Een mensbeeld bestaat uit aannames over wat mensen willen en kunnen en hoe zij zich gedragen. Dat gedrag leidde voorheen nog wel eens tot wantrouwen naar de inwoner. Een heel fraudebeleid werd vervolgens opgericht. De opinie is de laatste jaren verschoven naar het uitgaan van vertrouwen in plaats van wantrouwen. Deze opinie omarmen wij.

Mensen met chronische stress gaan meer bij de dag leven, zijn minder goed in staat om doelen en prioriteiten te stellen, emoties te reguleren en strategieën te ontwikkelen voor als het tegenzit. Dit vraagt om hulp- en dienstverlening die daar rekening mee houdt, een stress-sensitieve dienstverlening. Als gemeenten gaan wij daarbij uit van een positieve klantbenadering en luisteren wij naar de inwoner zonder oordeel. De inwoners moeten kunnen rekenen op ons vertrouwen in zijn of haar mogelijkheden. Wij houden meer rekening met wat mensen zelf wel of niet kunnen doen.

Arjan Vliegthart, directeur Nibud: *“Vooral de onzekerheid over de toekomst zorgt ervoor dat mensen meer dan ooit stress ervaren over de financiële situatie.”*

Samenwerking Zowel armoede als schulden kunnen alleen bestreden en voorkomen worden door een integrale aanpak. Voor die integrale aanpak moet er afstemming plaatsvinden binnen het sociaal domein met en tussen maatschappelijke organisaties en met andere afdelingen van de gemeenten. Denk hierbij aan werk en inkomen en economische zaken. Maar ook aan mobiliteit en onderwijs. Zo zijn er tal van samenwerkingen te bedenken die essentieel zijn om armoede en schulden te voorkomen, te signaleren, op te lossen en te verzachten. Deze samenwerkingen willen wij intensiveren. Activiteiten ter ondersteuning van mensen met een laag inkomen en/of schulden kunnen waar mogelijk steeds meer met elkaar worden verbonden. Juist die integraliteit en verbinding is belangrijk om de inwoner op de juiste wijze te kunnen ondersteunen. Het doel is om uiteindelijk een efficiënt en effectief pakket aan activiteiten aan te bieden aan de mensen die het daadwerkelijk nodig hebben.

Er is zowel intern als extern goede samenwerking nodig. Hiermee wordt de samenwerking tussen de diverse partners bedoeld. Wij zetten in op regelmatig overleg en afstemming. Overleg tussen de gemeenten en de samenwerkingspartners, maar ook overleg tussen de samenwerkingspartners onderling. Zo zijn wij van elkaar op de hoogte wat er wordt gesignaleerd in het werkveld en zijn wij op de hoogte van elkaars werkzaamheden. Dat maakt naar elkaar doorverwijzen, overdragen en ondersteunen gemakkelijker.

Financiën In deze visie wordt een integrale opgave gesignaleerd in het voorkomen, signaleren, bestrijden en verzachten van armoede en/of schulden. De huidige financiële kaders uit de programmabegroting van de drie gemeenten zijn hierin het uitgangspunt. Deze kaders zijn sterk afhankelijk van het landelijk beleid. Daar het gaat om een integrale aanpak waarmee armoede- en schulden ook worden voorkomen door het investeren in onder andere economie, onderwijs, mobiliteit

en de energietransitie, gaat het financieel kader verder dan alleen de programmabegroting op armoede en schulden.

4 Beleidsdoelstellingen

Om de ambitie te kunnen realiseren zijn er kaders nodig waaraan het in te zetten beleid getoetst moet worden. Dit noemen wij de beleidsdoelstellingen van de visie. Deze beleidsdoelstellingen zijn vormgegeven aan de hand van de uitgangspunten. Voor alle beleidsdoelstellingen geldt dat deze gelijk zijn aan de beleidsdoelstellingen uit de vorige visie, omdat vanuit de evaluaties is aangetoond dat het reeds ingezette beleid en aanpak tot en met 2024 zijn vruchten afwerpt. Aan de hand van de input van diverse stakeholders uit de MVS-gemeenten hebben wij de beleidsdoelstellingen meer inhoud gegeven door te werken met subdoelstellingen.

De beleidsdoelstellingen omtrent armoede en schulden in de MVS-gemeenten zijn:

- 1. Verstevigen van preventie, vroegsignalering en nazorg**
- 2. Activerend armoede en schuldenbeleid, met extra aandacht voor kinderen en jongeren**
- 3. Laagdrempelige en vindbare voorzieningen en dienstverlening**

Hieronder volgt de uitwerking van de beleidsdoelstellingen door een nadere beschrijving van de subdoelen.

4.1 Verstevigen van preventie, vroegsignalering en nazorg

Hiermee willen wij bereiken dat problemen met rondkomen en schulden worden voorkomen of vroegtijdig in beeld komen. Het voorkomen van armoede en schulden is beter dan het bestrijden ervan.

- **Wij zetten extra in op preventie bij levensgebeurtenissen**
Levensgebeurtenissen zoals geboorte, volwassen worden, baanverlies, scheiding of overlijden van een naaste zijn bij uitstek de momenten om terug te vallen in inkomen. Inwoners worden geconfronteerd met bijkomende kosten waarop hun inkomen mogelijk niet is afgestemd of een verlies van inkomen terwijl vaste lasten zoals huur wel blijven. Het is daarom voor hulp bij rondkomen en het voorkomen van schulden van belang vroegtijdig informatie hierover te verspreiden. Voor de verspreiding kan worden samengewerkt met bijvoorbeeld verloskundigen, huisartsen, mentoren in het onderwijs en advocaten. Warme contacten kunnen ook de eerste signalen voor in te zetten dienstverlening geven. Het is nodig dat er adequate informatie beschikbaar is, dat er op de diverse vindplaatsen voor schulden doorverwezen wordt naar ondersteuning en dat er een effectieve opvolging van de signalen plaatsvindt.
- **Wij zetten breed in op voorlichting**
Wij benaderen inwoners pro-actief, doorbreken taboes en voorkomen niet-gebruik en uitval. Met gerichte campagnes willen wij inwoners die hulp nodig hebben tijdig bereiken en voorlichten. Wij richten ons op het vergroten van het gebruik van regelingen om armoede en schulden te voorkomen, bestrijden en verzachten. Dit doen wij door een integrale benadering in samenwerking met intermediairs en andere partijen. Wij willen taboes op het aanvragen van regelingen of het zoeken van hulp doorbreken. Dit kan bijvoorbeeld door te laten zien dat inwoners niet de enige zijn met problemen en door succesverhalen te delen. Voor inwoners kan de aanvraag van regelingen of het doorlopen van dienstverlening soms overweldigend zijn. Dit zien wij vooral bij schuldhelpverlening. Inwoners melden zich niet, accepteren geen hulp of maken het traject niet af. Door meer inzicht te geven in de mogelijkheden, het verloop van een traject en welke partijen hierbij een rol spelen en hulp kunnen bieden voorkomen wij dat inwoners te laat hulp vragen, de hulp niet accepteren of dat inwoners vroegtijdig afhaken.
- **Wij zetten meer in op vroegsignalering door te experimenteren**
Wij willen meer mensen eerder bereiken en wij willen dat meer mensen hulp bij een oplossing van financiële problemen accepteren. Hoe vroeger wij problemen signaleren, hoe groter de kans wordt op structurele oplossingen. Op die manier worden ongewenste maatschappelijke effecten van schulden tegengegaan. Het eerder aanpakken van schulden in gezinnen zorgt daarbij ook voor meer perspectief op een succesvolle toekomst van de kinderen in deze gezinnen. Wij hebben een aanpak vroegsignalering. Op basis van signalen over betalingsachterstand huur, energie, water en zorg van vaste lasten partners doen wij inwoners een hulpaanbod. Wij benaderen onze inwoners met een

huisbezoek, telefonisch contact, sms, bericht via What's App, email of brief. Wij experimenteren in onze aanpak om het bereik en de hulpacceptatie te optimaliseren.

- **Wij blijven na het vinden van werk ondersteunen**
Weer aan het werk, meer werken of een andere beter betaalde functie is weliswaar de snelste weg naar een hoger inkomen. Toch is het hierbij belangrijk preventief in te zetten met duidelijke informatie en ondersteuning. Op het moment dat iemand de stap naar betaald werk maakt, heeft dit gevolgen voor het inkomen. Armoedeval door het wegvallen van een aantal financiële activiteiten moet voorkomen worden. Werk is geen garantie dat iemand goed kan rondkomen. Zeker niet met een inkomen net boven bijstandsniveau. Daarom blijven wij met onze activiteiten ook aandacht houden voor werkende armen.
- **Wij verstevigen verder de begeleiding en nazorg in de schuldhulpverlening**
Wij zetten in op het verstevigen van de nazorg van schuldhulpverlening, zowel in het minnelijke als in het wettelijke traject. In 2023 is de afloperiode in de schuldregeling verkort naar 18 maanden. Wij zijn blij dat inwoners sneller perspectief hebben om uit de schulden te komen. De begeleiding en nazorg zijn nu nog belangrijker geworden voor een duurzame gedragsverandering. Nazorg werkt preventief, biedt financiële stabiliteit en helpt te voorkomen dat mensen opnieuw in een problematische schuldensituatie belanden. Nazorg ondersteunt inwoners om weer zelf de regie te hebben over hun financiën. Tegelijkertijd is er ook een groep inwoners die niet zelf de regie kan voeren, die moeite heeft met alle administratie en organisatie. Voor deze mensen is de schuldhulpverlening en ondersteuning door vrijwilligersorganisaties niet voldoende. Deze hulp is ook maar tijdelijk. Voor deze mensen is langdurige ondersteuning nodig zoals bijvoorbeeld beschermingsbewind.

4.2 Activerend armoede en schuldenbeleid, met extra aandacht voor kinderen en jongeren

Hiermee willen wij bereiken dat alle inwoners voldoende financiële middelen hebben zodat zij de mogelijkheden hebben om mee te doen. Hierbij geven wij prioriteit aan gezinnen met kinderen en jongeren.

- **Wij investeren in kwetsbare doelgroepen om gelijke kansen te creëren**
Wij willen gelijke kansen bieden aan alle inwoners. In situaties waar sprake is van ongelijke kansen of uitgangsposities van inwoners waardoor ze zich niet kunnen ontwikkelen tot wie ze kunnen en willen zijn, zetten wij de gemeentelijke investeringen juist in. Dit kan gaan om gemeentelijke financiële middelen maar ook tijd en aandacht in de communicatie.
- **Wij stimuleren participatie door op gezondheid in te zetten**
Een goede gezondheid verbetert je zelfbeeld en je fysieke mogelijkheden. Goede fysieke mogelijkheden bevordert participatie. We zetten in op activiteiten die een goede gezondheid mogelijk maken. Dit doen we tweeledig. Ten eerste dragen we er aan bij dat zorg voor iedereen toegankelijk is en zorgmijding om financiële reden wordt voorkomen. Daarnaast stimuleren we deelname aan sport en/of cultuur door deze financieel toegankelijk te maken voor inwoners met een laag inkomen of schulden.

Geïnterviewde door het Verwey-Jonker Instituut: "Je moet de vraag achter de zorgmijding snappen. Dat je snapt waarom iemand financiën als reden heeft voor zorgmijding. Het kunnen schulden zijn, communicatie, onbegrip. Daar moeten de interventies op inspelen."

- **Wij dragen bij aan gelijke kansen binnen en buiten school**
Het op gelijkwaardige manier volgen van onderwijs en kunnen ontspannen buiten school merken wij voor kinderen en jongeren aan als primaire levensbehoeften. Afgerond onderwijs is de basis voor meer kansen op de arbeidsmarkt. Dat leidt tot minder risico op armoede en schulden. Onderwijs afronden kan alleen als iedereen toegang heeft tot dezelfde voorziening om dat onderwijs te volgen. Buiten school is het belangrijk om te ontspannen. Zo kunnen kinderen en jongeren hun hoofd leegmaken en sociale contacten opdoen. Sport en cultuur zijn goede voorbeelden, maar ook speelvoorzieningen in de wijk kunnen hieraan bijdragen. Toegang hiertoe kost geld. Niet alleen deelname, maar ook administratiekosten, attributen en vervoerskosten.

Schuldhelpverlening wordt aan gezinnen met inwonende kinderen op dezelfde wijze vormgegeven als in andere gezinssituaties. Belangrijk is wel dat zo snel mogelijk de inkomenssituatie op orde is en indien nodig zo snel mogelijk andere hulpverlening wordt ingeschakeld. Verschillende activiteiten voor meedoen door kinderen zijn ook beschikbaar voor gezinnen met een hoger inkomen die in de wettelijke of minnelijke schuldregeling zitten.

- **Wij bieden en stimuleren financiële educatie en ondersteuning aan jongeren**

Om geldzorgen te voorkomen is het belangrijk dat jongeren weten hoe ze met geld om moeten gaan, waar ze recht op hebben en terecht kunnen als ze er zelf niet meer uitkomen. Wij vinden het belangrijk dat er financiële educatie wordt gegeven op scholen, dat informatie makkelijk is te vinden en jongeren makkelijk ergens terecht kunnen met vragen. Wij zoeken hierbij de samenwerking met het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. De voorlichting moet aansluiten op de leefwereld van de jongeren. Wij sluiten daarbij aan op de levensgebeurtenissen die van invloed zijn op de financiële zelfredzaamheid of die aanleiding kunnen zijn tot het ontstaan van schulden. Het bieden van financiële educatie is niet alleen een taak voor gemeenten. Het is ook een taak van het onderwijs die daar overheidssubsidie voor kan ontvangen en andere samenwerkingspartners. Door met hen in verbinding te staan en af te stemmen stimuleren wij ook dat zij zich voor dit doel inzetten.

Koningin Máxima tijdens Jubileumcongres Nibud, april 2024: Jongeren verdienen méér aandacht. Zij overzien de risico's vaak niet van 'Buy Now, Pay Later' en zijn gevoelig voor verleidingen van influencers die gouden bergen beloven.

- **Wij geven het goede voorbeeld als schuldeiser door sociale incasso toe te passen**

Aan de ene kant ondersteunt de gemeente haar inwoners op allerlei manieren. Aan de andere kant is de gemeente ook een veel voorkomende schuldeiser. Denk aan belastingen, uitkeringen, boetes en vergunningen. Door aandacht te hebben voor het feit dat sommige mensen wel willen betalen maar het eenvoudigweg niet kunnen, wordt voorkomen dat er schulden ontstaan. En door als overheidscrediteur mee te werken aan een schuldregeling wordt de inwoner zo snel mogelijk ontzorgd en kan worden gezocht naar een duurzame oplossing. Door het voeren van een sociaal incassobeleid is er sneller duidelijkheid voor alle partijen.

4.3 Laagdrempelige en vindbare voorzieningen en dienstverlening

Hiermee willen wij bereiken dat alle inwoners tijdig passende hulp ontvangen bij rondkomen. En bij het oplossen van schulden. Wij sluiten voor de dienstverlening bij schulden aan bij de wettelijke termijnen. In de verordening beschikkingstermijn is de termijn vastgelegd waarin een beschikking tot toelating of afwijzing schuldhelpverlening wordt genomen. Fraude en recidive kunnen van invloed zijn op de toelating tot schuldhelpverlening. Dit is nader uitgewerkt in de beleidsregels schuldhelpverlening¹³. In de onderstaande subdoelen is rekening gehouden met de komst van de basisdienstverlening in de schuldhelpverlening en de ontwikkelingen met betrekking tot het doen van een digitale aanvraag.

- **Wij bereiken de doelgroep zodat iedereen weet waar hij recht op heeft**

Het is niet altijd mogelijk om armoede en/of schulden tegen te gaan ondanks de inzet op preventie en vroegsignalering. In dat geval is een aanpak nodig waarbij inwoners bereikt worden en de juiste ondersteuning krijgen. Wij hebben binnen de drie gemeenten een groot dienst- en hulpverleningsaanbod. Inwoners die hier geen gebruik van maken, ontvangen niet de hulp die ze nodig hebben. Iedere inwoner moet weten waar hij of zij hulp kan vragen. Communicatie is afgestemd op de doelgroep door aan te sluiten op de vindplaats van de doelgroep, het taalniveau en de culturele achtergrond. Een vindplaats kan bijvoorbeeld de werkplek bij een bedrijf zijn. De communicatie is dan ook afgestemd op de werkgever. Indien wettelijk mogelijk maken wij gebruik van persoonsgegevens van samenwerkingspartners uit eerdere dienstverlening om inwoners te informeren.

¹³ [Gemeenteblad 2023, 494553 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#) Deze verwijzing van beleidsregels schuldhelpverlening leidt naar het Gemeenteblad van Maassluis. De beleidsregels voor Vlaardingen en Schiedam zijn identiek.

- Wij nemen drempels bij het aanvragen van hulp- en dienstverlening weg**

Inwoners zouden geen drempel bij het aanvragen van hulp of regelingen moeten ervaren. Het aanvragen moet zo eenvoudig mogelijk zijn. Daar waar mogelijk met zo min mogelijk bewijslast. Indien inwoners niet in staat zijn om een aanvraag in te dienen, bieden wij persoonlijke ondersteuning. In de communicatie hebben wij oog voor transparantie zodat inwoners kunnen vertrouwen op de dienstverlening van de gemeente. Ze weten wat er van hen in het aanvraagproces wordt verwacht, wat er met hun aanvraag en gegevens gebeurt en wat zij na de aanvraag kunnen verwachten. Wij zetten ervaringsdeskundigen in om ons te laten vertellen waar de drempels zitten, maar ook om als ambassadeur op te treden en inwoners over te halen een aanvraag in te dienen.
- Onze hulp- en dienstverlening sluit aan op de behoefte en mogelijkheden**

Niet iedereen heeft dezelfde vorm van hulp- of dienstverlening nodig. Deze dient aangepast te worden op de behoefte en mogelijkheden. Armoedeverzoeken kunnen door de meeste jongeren prima zelfstandig digitaal aangevraagd worden, maar inwoners kunnen ook taalproblemen ondervinden en/of niet digitaal vaardig zijn. Ook voor hen moet de hulp- en dienstverlening toegankelijk zijn. Jongeren die te maken hebben met schulden hebben andere ondersteuning nodig dan zelfstandigen. Waar reguliere schuldhulpverlening voor jongeren niet passend of niet mogelijk is wordt maatwerk toegepast om schooluitval of uitval uit een baan te voorkomen.
- Onze hulp- en dienstverlening staat dicht bij de inwoner**

Hulp- en dienstverlening moet voor iedereen toegankelijk zijn. Door een laag inkomen of schulden zijn mensen vaak beperkt in hun mobiliteit. Het hebben van eigen vervoer of gebruik maken van het openbaar vervoer zijn niet vanzelfsprekend. Als de locatie van hulp- en dienstverlening op een te grote fysieke afstand van de inwoner is, kan mobiliteit een beperkende factor zijn om hier gebruik van te maken. Dit leidt tot het niet aanvragen van de benodigde ondersteuning. Het is daarom van belang om hulp- en dienstverlening niet alleen te centreren in stadhuizen, maar ook te verspreiden door de gemeenten heen. Een mooie vorm van hulp- en dienstverlening dicht bij de inwoner is de schuldhulpverlener die onderdeel is van het wijkteam. Dienstverlening is hierdoor dichterbij huis.
- Wij voldoen aan de basisdienstverlening schuldhulpverlening**

Er zijn op landelijk niveau bestuurlijke afspraken gemaakt over de invoering van de basisdienstverlening schuldhulpverlening¹⁴. Met als doel het vergroten van het bereik en de kwaliteit van schuldhulpverlening en het gelijk trekken van de dienstverlening met als een van de beoogde resultaten om het aantal schuldregelingen jaarlijks te verdubbelen.

Minister Schouten: 'Schuldhulpverlening moet mensen weer perspectief geven, en hen helpen het leven weer op de rit te krijgen. Dan mag het niet uitmaken in welke gemeente je woont, die hulp moet beschikbaar zijn. Het is daarom heel belangrijk dat we – samen met de VNG, Divosa en de NVVK – gemeenten handvatten gaan bieden om dit goed te organiseren.'

De basisdienstverlening wordt uitgevoerd in een aantal fasen. De eerste fase hebben wij gerealiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om collectief schuldregelen, het convenant lokale overheid, schuldenknooppunt en het saneringskrediet van 18 maanden. Rond de zomer van 2024 komt er een actieplan met concrete handvatten voor de tweede en derde fase, de middellange en lange termijn. Op de middellange termijn moet het hulpaanbod worden afgestemd op specifieke groepen met schulden (bijv. ondernemers, jongeren, huizenbezitters, andere culturele achtergrond), zodat op maat op bepaalde kenmerken wordt ingespeeld. Andere elementen van de basisdienstverlening voor de middellange termijn zijn het gebruiken van een bewezen instrument voor intake en triage, ook gaan begeleiden van inwoners in de wettelijke schuldsanering (Wsnp) om recidive te voorkomen en persoonlijk contact bij terugval. Voor de lange termijn gaat het bijvoorbeeld om doorstroom schuldenbewind, een registratiesysteem om samenwerking tussen verschillende hulpverleners te versterken, landelijke schuldenpauzeknop en het toetsten van vroegsignalen op afgeronde schuldtrajecten in de eerste zes maanden na afronding van het traject.

¹⁴ [Basisdienstverlening schuldhulpverlening in iedere gemeente | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

5 Gewenst maatschappelijk effect

In deze visie worden aan elke beleidsdoelstelling twee effect-indicatoren gekoppeld die iets zeggen over het gewenst maatschappelijk effect van deze beleidsdoelstelling. Met deze effect-indicatoren kan op twee momenten tijdens de visieperiode gemeten worden of de aanpak effectief is. Oftewel de outcome van de ingezette aanpak in de activiteitenplannen. Deze effect-indicatoren zijn belangrijk omdat ze de reden zijn waarom de gemeenten de hulp- en dienstverlening leveren en activiteiten inzetten.

Om het gewenst maatschappelijk effect te bereiken kunnen per beleidsdoelstelling activiteiten worden ingezet die elkaar door een integrale benadering versterken. Deze activiteiten worden door gemeenten, uitvoeringsorganisaties en samenwerkingspartners opgenomen in een onderliggend plan. In deze plannen worden aan de activiteiten ook effect-indicatoren gekoppeld om de output te meten. Deze indicatoren zeggen iets over het gewenste effect van de activiteiten zelf. Uiteindelijk moeten alle ingezette activiteiten tezamen bijdragen aan het bereiken van de outcome of te wel het gewenst maatschappelijk effect van deze visie.

5.1 Gewenst maatschappelijk effect en indicatoren

Doelstelling	Gewenst maatschappelijk effect	Effect-indicator	2019 (0-meting)	2023
1. Verstevigen preventie, vroegsignalering en nazorg	Problemen met rondkomen en problematische schulden worden voorkomen of komen vroegtijdig in beeld.	Percentage huishoudens met een laag inkomen daalt	13,1	11,4
		Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden daalt	12,5	11,7
2. Activerend armoede en schuldenbeleid met extra aandacht voor kinderen en jongeren	Alle (inwoners met) kinderen en alle jongeren hebben voldoende financiële middelen en mogelijkheden om mee te doen.	Percentage kinderen dat in armoede opgroeit daalt	14,7	11,8
		Het absolute aantal jongeren dat gebruik maakt van schuldhulpverlening stijgt	37	134
3. Laagdrempelige en vindbare voorzieningen en dienstverlening	Alle inwoners ontvangen tijdig passende hulp bij rondkomen of bij het oplossen van problematische schulden.	Percentage huishoudens dat gebruik maakt van één of meer armoede- of schuldenvoorzieningen stijgt	9,1	7,2*
		Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening (bereik) stijgt	833	905

*Dit percentage is exclusief de verstrekkingen vanuit de Energietoeslag 2022 en het leefgeld aan Oekraïners die onder de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne vallen. Met deze activiteiten erbij lag het voorzieningengebruik in 2023 op 13,5%.

5.2 Monitoring en evaluatie

In bovenstaande tabel is voor de 0-meting en de vervolgmeting aangesloten bij de onderzoeken “Inzicht in Armoede” door het Kenniscentrum MVS en de cijfers van Stroomopwaarts. De monitoring van de visie zal plaatsvinden door vervolgmetingen van dit onderzoek. Wij verwachten deze rapporten halverwege 2025 en halverwege 2027. In 2027 worden de visie en de onderliggende activiteitenplannen opnieuw door een externe partij geëvalueerd. Deze evaluatie dient dan weer als input voor de visie 2029 – 2032.

5.3 Kwaliteit en audit van schuldhulpverlening

Het proces van schuldhulpverlening wordt uitgevoerd door Stroomopwaarts in overeenstemming met de modules en richtlijnen van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). De commissie Kwaliteitszorg heeft een toetsingskader opgesteld waaraan bij de drie-jaarlijkse audit voldaan moet worden. Stroomopwaarts werkt volgens de gedragscode van de NVVK, zodat de kwaliteit voldoende is geborgd. Er is een Crisisprotocol

opgesteld in overeenstemming met de eisen van de NVVK. Er wordt regelmatig een klanttevredenheidsonderzoek gedaan.